

Научная статья
УДК 372.8:811.512.31
DOI 10.18101/3033-1310-2026-2-44-50

**«Абай Гэсэр хүбүүн» үльгэр үзэлгэдэ мүнөөнэй багшалха арга зүй,
арганууды хэрэглэлгэ**

© **Мархаева Тансия Хандуевна**

буриад хэлэнэй болон уран зохёолой багша,
Алдар солын орденной дүүрэн кавалер
Б. М. Дамчеевэй нэрэмжэтэ Санагын дунда нургуули
Росси, 671932, Буриад улас, Санага тосхон, Советскэ үйлсэ, 11
tmarkhaeva@mail.ru

Аннотаци. Зорилго. «Абай Гэсэр хүбүүн» үльгэрэй удхыень мүнөө үедэ гүйсэд дүүрэн, шэнэ хараа бодолтойгоор нурагшадта ойлгуулха талаар үрэ дүнтэй багшалха арга зүй, арганууд тус статья соо хаража үзэгдэнэ. Автор буриад уран зохёолой 8-дахи ангида хэшээлнүүдтэ хэрэглэжэ боломоор мэдээсэлэй, харилсаанай, нааданай, проблемнэ нурагсалдай, текстын удхыень гүйсэд дүүрэн ойлголгын гэхэ мэтэ багшалха арга зүй, арганууд дээрэ тогтоно. Тиин энээнине ажалдаа нэбтэрүүлхэдэ, ямар нурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ хараалагданаб гэшые онсо тэмдэглэнэ.

Үндэһэлхэ материал. Буриадай баатарлиг «Абай Гэсэр хүбүүн» гэжэ үльгэр. Методүүд. Теоретическэ, зэргэсүүлгын шүүмжэлэл.

Дүнгүүд. Багшын мүнөөнэй багшалха арга зүй, арганууды гуриантайгаар хэрэглэхэдэ, нурагшад үзэжэ байһан аман зохёолоо сэдхэл ухаагаараа мэдэржэ хадуун абана, гүйсэд дүүрэн ойлгоно, зүбөөр удхыень тайлбарилна, шүүмжэлэл хэхэ дадал шадабаритай болоно гэжэ тэмдэглэгдэнэ. «Гэсэр» үльгэр нурагшадые эстетическэ, оюун ухаанай талаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй хүн шанар дээшлүүлхэ, аман хэлэлгэ хүгжөөхэ хэрэгтэ тон шухала үүргэ дүүргэнэ. Абай Гэсэрэй һайн һайхан үйлэ хэрэгүүд ургажа ябаа залуушуулые арад зондоо үнэн сэхээр алба хэхыень уряална, илангаяа мүнөө үеын нурагсалда, ажал хэрэгтэ, Эхэ ороноо хамгаалхада, Абай Гэсэрэй дүрэ бодото жэшээ боложо үгэнэ.

Гол шухала үгэнүүд: буриад аман зохёол, «Гэсэр», үльгэр, үзэлгэ, багшалха арга зүй, арганууд, нурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ.

Для цитирования

Мархаева Т. Х. «Абай Гэсэр хүбүүн» үльгэр үзэлгэдэ мүнөөнэй багшалха арга зүй, арганууды хэрэглэлгэ // Бурятский язык и литература в школе. Буриад хэлэн болон уран зохёол нургуулида. 2026. Дугаар 2. Н. 44–50.

Оролто. Буриадай баатарлиг «Гэсэр» эпос хадаа ганса арадай аман зохёолой хүшөө бэшэ, харин буриад зоной ухаан сэдхэлэй, үзэл сурталай, ёһо журамай, гоё һайханай баялигай дээжэ болоно гээшэ. Тиимэһээ мүнөө сагта нургуулида «Абай Гэсэр хүбүүн» үльгэрые ганса аман зохёол гэжэ хараадаа абангүй, соёл болбосоролтой холбожо, адли тэгшээр үзэхэ болонобди.

Арадаймнай сэгнэшгүй баялиг болохо «Абай Гэсэр хүбүүн» үльгэр мүнөө үе сагта нургуулида үзэлгэ хүндэшгэ болонхой, юундэб гэхэдэ, мүнөөнэй үхибүүдэй уншаха дүй дүршэл нулараа, үгэнүүдэй удхын ойлгосо хүндэшгэ болоо, үнгэрһэн сагай тусхай зүйлнүүдые тон шухала удха шанартай гэжэ нурагшад тооногүй.

Энээн дээрэһээ үндэһэлэн, үлгэрэй гүнзэгы сэсэн удхы, түүхэтэ талы хурагшадта зүбөөр тайлбарилха, тэдэниие шэнэ хараа бодолтой болгоохо, үлгэрэй үгэ хэлэнэй баялигы, уран найхан найруулганууды гүнзэгыгөөр ойлгуулха, үхибүүды хонирхуулха, соёл болбосоролтойгоор хүмүүжүүлхэ гэхэн шухала асуудалнууд табигдана. Буряад уран зохёолой хэшээлнүүдтэ багша хайшан гээд энэ ажал ябуулхаб, ямар шэнэ багшалха арга зүй, аргууды хэрэглэхэб гэжэ хаража үзэе.

Гол хуби. 8-дахи ангида программын ёһоор «Гэсэр» үлгэр үзэлгэдэ 7 саг үгтэнэ. Гэсэрэй юһэн халаа шудалхадаа, геройн дүрэ, тэрэнэй хараа бодол, баатаршалганууд тухайн уншажа, сэдхэл бодолын задалха шухала. Эрдэмтэн В. Б. Махатов иигэжэ хэлэнэ: «Абай Гэсэр хүбүүн Шара голой гурбан хаашуулы, Гал Нурман хааниие, Лойр хара Лобсоголдойе, Архан Шүдхэрые, Орголи эрээн гүрөөһы, юһэн зуун шолмонууды, ерэн хара шүдхэрнүүды ба бусад олон дайсады даража, арад зондоо амгалан байдал асархан байна [3, н. 110]. 6-дахи класста үзэһэн мифүүдэй илгаае дабтангаа, космогоническа гол бодол дээрэ үндэһэлжэ, юртэмсын гурбан дэлхэйн үзэл ойлгуулмаар. Шэнжэлэгшэ Р. С. Дылыкова «Мифологическая основа эпоса “Гэсэр”» гэхэн монографи соогоо «Гэсэры» домог үлгэрэй (мифологическа) үндэһэтэй гэжэ тухайламжа хэлэнэ [2, н. 50]. Тиин энэ үлгэр дотор космогоническа мифүүдэй дүрэнүүд ехэ һуури эзэлнэ гэжэ онсолон тэмдэглэнэ. «Гэсэр» үлгэрэй мифологическа үндэһэндэ оршодог категориуд гэхэдэ, саг болон орон зай болоно. Үлгэр соо харуулагдаһан Тэнгэрийн — Газарай — Газар дорохи юртэмсэ буряад арадай космогоническа ойлгомжо тайлбарилна гэжэ хурагшадта ойлгуулха шухала. Мэдээжэ эрдэмтэн А. И. Улановай ханалаар, «... үлгэрэй хайн найхан юмэниинь юуб гэхэдэ, арадай байгуулһан энэ үнэтэй сэнтэй, энэ уран хурса найруулга дотор ерээдүйн найхан байдал тээшэ эрмэлзэһэн, зол жаргал тээшэ тэгүүлһэн айхабтар ехэ удха болоно» [6, н. 15]. «Гэсэр» үлгэр дээрэ хүдэлхэдөө, эдэ хараа бодолнуудта хурагшадтай анхарал заабол хандуулха хэрэгтэй.

О. Б. Бадмаевагай тэмдэглэһээр, «багшанар үзэхэ сэдэбээрэ хэшээлдээ бэлдэхын урда тээ ямар методүүды, аргууды хэрэглэжэ, хурагшадтай наһанда, ойлгосо мэдэсэдэ тааруулжа, хайшан гэжэ хурагшадта заахаяа бодомжолдог, түсэблэдэг гээшэ» [1, н. 16].

Урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бэлүүлхын тула мүнөө үеын хургуулида үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байһан иимэ багшалха арга зүй (технологии) хэрэглэхэдэ таатай. Нэрлэбэл, мэдээсэлэй, харилсаанай, нааданай, проблемнэ хуралсалай, текстын удхы гүйсэд дүүрэн ойлголго багшалха арга зүй гэхэ мэтэ болоно. Жэшээлхэдэ, хурагшадтай аша үрэтэйгөөр текст ойлгон абахын, шэнжэлэлгын шадабари хүгжөөхын тула хэшээлдээ аудио хэрэглэлгэтэй уншалга, бүлэг бүлэгөөр түүбэрилһэн уншалга эмхидхэхэ шухала. Геройнуудай дүрэнүүд дээрэ хүдэлхэдөө, хэмэл ухаанай арга боломжонууды хэрэглэбэл, таатай байдаг. Хурагшадтай бээ даагаад ухаан бодолоо хүгжөөхэ талаар багшын ажал ябуулхада, проблемнэ хуралсалай багшалха арга зүй тухатай байдаг. Эндэ үлгэр соохи үнгэнүүдэй хүлдэ тэмдэг хурагшадтаар шүүмжэлэл хүүлэхэдэ таарамжатай. Хурагшадта ондоо арадуудай соёлдо дурлал болон хүндэхэл түрүүлхын тула соёлой хоорондохы харилсаанай багшалха арга зүй хэрэглэһэн

болонобди. Тиин эндэ буряад арадай «Абай Гэсэр» ба хальмаг арадай «Джангар» үльгэрнүүдые сасуулһан таблицаар хүдэлхэдэ тааруу юм.

«Гэсэр» үльгэрэй удхыень гүйсэд дүүрэн, шэнэ хараа бодолтойгоор хурагшадта ойлгуулха талаар хэшээлнүүдтэ хэрэглэжэ боломоор үрэ дүнтэй аргуудые жэшээнүүд дээрэ хаража үзэе.

Хэшээл үнгэргэхэдөө, хэрэглэгдэһэн аргууд гэхэдэ иимэ байна.

Хэшээлэй эхиндэ **үльгэршэдэй түүрээлгэ** (видеофрагмент) хаража, **дурдалга** [7, н.19] уншаад, хурагшад хэшээлэй сэдэб өөһэдөө тухайлан гаргаха болоно. Энэнь «видеоогоор уридшалан сэдэб задалха» арга болоно.

Эдэбхитэйгээр хүдэлхэ асуудалнуудые табижа болоно:

1. Энэ түүрээлгэ шагнаад, таанадта ямар мэдэрэл түрэнэб?
2. Үхибүүд, мүнөөдэр хэшээлдээ юун тухай хөөрэлдэхэбди?
3. Юун тухай бодожо үзэхэбди?

Ямар **хурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- бээе гуримшуулха шадабари хүгжөөлгэ (зорилго табилга, түсэблэлгэ);
- юумэ мэдэжэ абаха һонирхолыень дээшлүүлгэ;
- «амжалтатай хүдэлхэ байдал» тогтоолго (хүн бүхэн өөрын багсаалта хэлэхэ).

2. **Сасуулгын таблица хэрэглэхэдэ, зэргэсүүлгын шүүмжэлэл хэхэ.**

Буряад арадай «Абай Гэсэр» ба хальмаг арадай «Джангар» үльгэрнүүдые сасуулһан таблицаар хүдэлхэ.

Хэмжээ түхэл	«ГЭСЭР»	«ДЖАНГАР»
Үйлын болоһон нютаг орон	-	Бүмбэ
Гол үйлэ хэрэгүүд	Баатаршалга	Баатаршалга
Хөөрөгшэд	Үльгэршэд	Үльгэршэд (Джангарчинууд)

Ямар **хурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- мэдэсын тон шухала удха шанартай байһаниинь элирүүлгэ;
- шүүмжэлэл хэхэ бэлиг шадабариень хүгжөөлгэ;
- соёл болбосоролой хоорондохи эрхэ мэдэл бүрилдүүлгэ;
- аха дүү арадуудай үльгэрнүүд соохи ниитэ болон онсо өөрэ зүйл элирүүлэн гаргалга.

3. **«Тогтон ба абяа дахан уншалгын» арга.** Эндэ «Гэсэрэй дайда дээрэ түрэнэн тушаа» [7, н. 111–114, 116, 117] гэжэ халаагай хэхэг уншахадаа, абяа дахан уншалга хэрэглэгдэнэ. Текст слайд дээрэ харуулагдахадань, хурагшад нэгэн доро шагнана, харана. Уншанаһанайнь удаа иимэ гуримтай асуудалнуудые табижа болохо:

1. Хэхэгэй эхиндэ юун тухай хэлэгдэнэб?
2. Түрүүшын дүрбэн үхибүүд газар дээгүүр гүйлдөө гү?
3. Хэн газар дээрэ түрөөб? Нэрлэгты.

Ямар **хурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- үльгэрэй удхыень гүйсэд дүүрэн ойлгохо шадабари бүрилдүүлгэ;
- шагнаха хадууса хүгжөөхэ (үльгэр үзэлгэдэ энэ тон шухала);
- үльгэрэй үнэнтэ оршон байдалда шэнгэн оролго;
- нүдөөрөө хаража, шэхээрээ дуулажа, анхаралаа унагаангүй ойлголго.

4. «Геройн нэрын шүүмжэлэл» хэхэ арга. «Бүхэ Бэлигтэ» нэрэ этнолингвистическэ талаһаа удхыень тайлбарилха. Хүдэлмэрилхэ хубарилын иимэ байжа болохо:

1. «Бүхэ Бэлигтэ» гэхэн нэрын удха хуби хубаар тайлбарилга. «Бүхэ» — бэхи, хатуу. «Бэлигтэ» — сэсэн ухаан, мэргэн бодол [7, н. 110].

2. «Бүхэ Бэлигтэ» нэрын удха хадаа «бэхи, хатуу, сэсэн мэргэн ухаан бодолтой» гэжэ тайлбарилгана.

3. Иимэ нэрэтэй хүн ямар шанартай байхаб гэжэ элирүүлэгдэнэ.

Ямар **хурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- хэлэн ба соёл болбосоролой холбоон;
- лингвистическэ шүүмжэлэл хэхэдэ, шэнжэлхы шанартай ухаан бодол хүгжөөлгэ;

• үлгэр соохи нэрэ хадаа геройн хуби заяа харуулһан тайлбари гэжэ ойлгуулалга.

5. «Дабталгануудыг бэдэрэн ололго ба тэрэнэй шүүмжэлэл» хэхэ арга.

Текст соо дабталга олоод, ямар үүргэ дүүргэнэб гэжэ тайлбарилха.

Жэшээлхэдэ, «Атай-Улаан тэнгери **гурбан** бүхэ хүбүүтэй, **гурбан** сэбэр басатай [7, н. 32]. «**Хоёр** ехэ бурхашуул, **хоёр** ехэ тэнгеришүүл» [7, н. 76] гэхэ мэтэ. Эндэ гурбан, хоёр ехэ гэхэн дабталганууд хэрэглэгдэнхэй байна.

Зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд:

1. Хэды дахин энэ үгүүлэл дабтагданаб?

2. Юу зураглажа харуулнаб?

3. Ямар удха шанартайгаар дабталга хэрэглэгдэнэб?

Дабталгануудай удха шанар (дэбтэртэ тэмдэглэхэ).

1. Хари газар зураглалга.

2. Гол дайсадта характеристикэ үгэхэ.

3. Үлгэршэнэй ухаанда бүхөөр хадуугдаха арга (мнемотехническэ үүргэ).

4. Эпическэ эршэдхэлгэдэ анхаралаа табилга.

Ямар **хурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- үгүүлэлэй зүйлнүүдтэ анхарал хүгжөөлгэ;
- аман үгын тухай түхэл гэжэ үлгэрэй шэнжэ ойлголго;
- «эпосэй тодорхойлолго» гэжэ ойлгосодо гаралга.

6. Хэмэл ухаа хэрэглэхэ арга.

Хурагшад текст соо үгтэһэн зураглалаар хэмэл ухаанай хүсөөр Гэсэрэй дайсадай дүрэ зураглана. Эндэ бүлэг бүлэгөөр ажаллана.

Ямар **хурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- хуралсалда мүнөө үеын арга зүйн нэгэдхэл;
- хэмэл ухаа хэрэглэхэ талаар дадал шадабари хүгжөөлгэ;
- дүрэнүүдыг нүдөөрөө ажаглалга;
- мүнөө үеын арга зүйн туһаар хурагшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлгэ

7. «Үнгэнүүдэй һүлдэ тэмдэг шүүмжэлэл» хэхэ арга.

Үнгэ	Удха шанарын
Шара (жёлтый)	Наран, ажамидаралай хүсэн, баялиг, нангин үзэл хараа, бурхан, тэнгэритэй холбоо
Синий (хүхэ)	Тэнгери, замби түби, юртэмсэ, байгаалитай ба ханаа сэдхэлэй хүсэнтэй холбоо, мэргэн бодол, хамгаалалга
Черный (хара)	Хара хүсэн, һаад тодхор, нюуса далда юмэн, аюул, хорото ябадал

Жэшээлхэдэ, «Тииһэн яаһан бэээрээ галзуу ехэ хүсэтэй Гал-Нурма хаан Шара далайн шадарта шамдан түргэн талииба. Тэндэ ошон байхадаа, шара соохор моритой, шара хирбээ һахалтай, шара зубсаа хубсаһатай, шара хэрмэн залаатай, шара түмэр тогоотой, шара бөөһөн эдэстэй...[7, н. 86–87] гэхэ мэтэ.

Ямар **һурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- удха тайлбарилгын дадал шадабари хүгжөөлгэ;
- мифологическа ухаан бодол ойлголго (үнгэ гээшэ удха эзэлэн багтаагша болоно гэжэ ойлголго);

- «һүлдэ тэмдэг» гэхэн ойлгосо уран зохёолдо байдагыень тэмдэглэлгэ.

8. «Мүнөө үеын байдалда гаралга».

Мүнөө үеын ажабайдалда үльгэрэй удхын үүргэ.

Гэсэрэй үүргэ — арад зоние дайсаднаа абарха. Мүнөө үеын түлөөлэгшэдэй үүргэ ямар гээшэб гэхэн асуудал табижа болоно.

Һурагшадай харюунууд гэхэдэ, иимэ:

- Эхэ оронойнгоо харуулда байха;
- түрэл соёлоо гамнаха;
- бүхы муу юумэнтэй тэмсэхэ;
- үнэн сэхэ ба юунһээшье дулдыдаагүй байха.

Ямар **һурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- Эхэ орондоо дурлал бүрилдүүлгэ;
- үзэһэн материалаа бодолтойгоор өөрөө ойлголго;
- мүнөөнэй ба урданай сагуудай хоорондох холбоон;
- һурагшын үнэтэ бодолай оршом хүгжөөлгэ.

9. Бодолгото болохо асуудал — харюу хэшээлнүүдтэ хэрэглэлгэ.

Һурагшадай бодолгото болохо асуудалнууд гэхэдэ, иимэ:

1. «Абай Гэсэр хүбүүн» юундэ баатарлиг үльгэр болоноб?
2. Гэсэрэй бии бололго тухай хэлэгты.
3. Гэсэр ямар зорилгонуудтайгаар газарта буужа түрэнэб?
4. Абай Гэсэр хүбүүнэй үүргэ ямар байгааб?
5. Таанад ямар шэнэ мэдэсэтэй болобот?
6. Ямар даабаринууд хүнгэн (хүндэ) байгааб?
7. Өөрынгөө хэһэн ажалаа һайхашаана гүт?

Ямар **һурган хүмүүжүүлгын аша, үрэ** хараалагданаб гэхэдэ, иимэ:

- хэр зэргэ хэшээлэй зорилгонууд бэлүүлэгдээб гэжэ элирүүлгэ;
- өөрыгөө сэгнэхэ дадал шадабари бүрилдүүлгэ;
- гол ойлгосонууды бэхижүүлгэ.

Тобшолол. Иимэрхүү багшалха арга зүй, аргууды хэрэглэжэ, «Абай Гэсэр хүбүүн» үльгэр үзэхэдэ, үнэн бодото, эрилтэтэй байдаг. Һурагшад юртэмсын гурбан дэлхэйн маяг ганса буряад хүнэй космологическа ойлгомжо харуулна бэшэ, харин юртэмсэ дээрэ, арад зоной дунда, хүн бүхэнэй сэдхэл соохи хайн муу хоёрой, хара сагаан хоёрой тэмсээн элдэб янза байдаг гэжэ ойлгожо абана. Хэшээлнүүдэ үнгэргэхэдөө, бүлэглэмэл, хоёролжон, тус тустаа даабаринууды үгэхэдэ таатай гэжэ һанагдана.

Хэшээлһээ гадуур шэнжэлэлгын, зохёохы ажалнуудта анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Жэшэнь, «Уран зураашад Абай Гэсэр тухай», «Гэсэр эрдэмтэдэй нүдөөр», «Гэсэрэй түүхэтэ газарнууд» гэхэ мэтэ шэнжэлэлгын ажалнууды ду-

Т. Х. Мархаева. «Абай-Гэсэр хүбүүн» үлгэр үзэлгэдэ мүнөөнэй багшалха арга зүй, аргуудыг хэрэглэлгэ

радхажа болохо. «Буряад хүнэй юртэмсын гурбан дэлхэйе зураглалга» үлгэрэй удхаар зохёохы ажал үнгэргэжэ боломоор. Хальмаг арад «Джангар» үлгэрөө эхин классхаа үзэжэ эхилдэг байна. Ахамад класста ерэхэдээ, үхибүүд ямар нэгэн ойлгосотой ерэнэ. Бидэ Гэсэрээ 5-дахи классхаа наһандань тааруулжа, халаа халаагаарнь хубаагаад үзэхэ байгаабди гэжэ дурадхаха байнаб.

Литература

1. Бадмаева О. Б. Мүнөө үеын хэшээл. Улаан-Үдэ: Буряадай гүрэнэй университетэй хэблэл, 2010. 66 х.
2. Дылыкова Р. С. Мифологическая основа эпоса «Гэсэр». Улан-Удэ: Изд-во Бурят. гос. ун-та, 2009. 131 с.
3. Махатов В. Б. Буряад уран зохёол 8–11 классуудта зааха методико. Улаан-Үдэ, 2004. 178 н.
4. Методика преподавания литературы: пособие для студентов и преподавателей: в двух частях / под редакцией О. Ю. Богдановой и В. Г. Маранцмана. Москва: Просвещение; Владос, 1995. Ч. 1. 286 с.
5. Сомова Л. А. Методика обучения литературе: особенности художественной коммуникации: электронное учебное пособие. Тольятти: Изд-во ТГУ, 2014. — 1 оптический диск.
6. Уланов А. И. Абай Гэсэр хүбүүн. Оршол / Абай Гэсэр хүбүүн. Буряад арадай үлгэр / согсолон найруулагша Намжил Балдано. Улаан-Үдэ: Буряадай номой хэблэл. 1969. Р. 3–12.
7. Абай Гэсэр хүбүүн. Буряад арадай үлгэр / согсолон найруулагша Намжил Балдано. Улаан-Үдэ: Буряадай номой хэблэл, 1969. 315 х.

2026 оной юниин 1-дэ статья редакция ороо; 2026 оной юниин 3-да зүбшөөл гараа; 2026 оной юниин 9-дэ хэблэлдэ ороо.

THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES AND TECHNIQUES IN STUDYING THE EPIC ABAI-GESER KHUBUUN

Taisiya Kh. Markhaeva

Teacher of Buryat Language and Literature
Sanaga Secondary General School (named after the Full Cavalier
of the Order of Glory B.M. Damcheev)
Zakamensky District, Republic of Buryatia, Russia
671932 San aga Village, Russia
tmarkhaeva@mail.ru

Abstract. The article studies the effectiveness of implementing modern educational technologies and instructional strategies to promote a deeper and more comprehensive understanding of epic texts among students while fostering creative thinking in the study of the epic *Abai-Geser Khubuun*. The author provides practical examples of the development and application of information and communication technologies (ICT), gamification, problem-based learning, and semantic reading strategies in 8th-grade Buryat literature classes. Particular emphasis is placed on the pedagogical value and outcomes associated with the use of these instructional approaches.

Materials. The Buryat heroic epic *Abai-Geser Khubuun*.

Methods. Theoretical and comparative analysis.

Results. The systematic application of modern educational technologies and teaching

strategies enables students to develop a holistic understanding of folklore, enhances their textual analysis skills, and deepens their comprehension of literary works. Furthermore, the study demonstrates that the epic *Geser* serves as an important means of aesthetic, patriotic, and spiritual-moral education, helping students establish personal connections with the text and improve their oral communication skills. The heroic deeds of Geser inspire younger generations to serve their people with dedication, while the figure of Abai-Geser embodies an ideal of courage and devotion to the Homeland. As such, the epic remains a powerful instrument of education and character formation in contemporary society.

Keywords: Buryat folklore, Geser, epic, instructional study, pedagogical technologies, teaching techniques, pedagogical effect.

For citation

Markhaeva T. Kh. The Use of Modern Technologies and Techniques in Studying the Epic Abai-Geser Khubuun. Buryat Language and Literature in School. 2026; 2: 44–50 (In Buryat).

The article was submitted 01.06.2026; approved after reviewing 03.06.2026; accepted for publication 09.06.2026.